
Tư bản trên bờ vực thẳm

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Trận cuồng phong thổi đến trên Wall Street, thành trì của tư bản Hoa Kỳ trong tuần lễ vừa qua đã đưa đến những xáo trộn không tiền khoáng hậu, có khả năng dẫn dắt nền kinh tế Hoa Kỳ vào khủng hoảng không thua gì thời kỳ Depression của thế kỷ trước.

Ngày thứ hai đầu tuần 15 tháng 9, ngân hàng đầu tư Lehman Brothers tuyên bố phá sản vì lỗ lỗ quá nặng do đầu tư vào trái phiếu nợ nhà (mortgage-backed securities), làm mất đi hàng vài chục tỷ Mỹ Kim, không còn đủ vốn liếng để hoạt động. Ngân hàng này đã hy vọng được tài trợ do quỹ đầu tư của chính phủ Đại Hàn gọi là Korea Development Bank, tuy nhiên các quỹ đầu tư của ngoại quốc đã bị thiệt hại nặng do những đầu tư không đúng lúc trước đây vào những ngân hàng bị phá sản như Bear Stearns nên bây giờ đều e ngại không dám bỏ tiền đầu tư tiếp. Kết quả Lehman Brothers không còn trông cậy được vào ai bị sập tiệm và phá sản vào ngày thứ hai 15 tháng 9.

Cùng ngày đó, công ty đầu tư Merrill Lynch, đứng hàng thứ ba trên Wall Street, cũng bị lỗ lỗ nặng y hệt như Lehman Brothers, tuyên bố đem bán cho ngân hàng Bank of America với giá rẻ mạt để tránh khỏi bị phá sản. Như thế chỉ nội trong một ngày, Wall Street đã tiêu tủng một lúc hai ngân hàng đầu tư lớn, bây giờ chỉ còn công ty Goldman Sachs và Morgan Stanley. Nhưng stock của hai công ty này cũng xuống thê thảm, với các nhà đầu tư thì nhau bán stock vì sợ rằng hai công ty còn lại này cũng sẽ phá sản đến nơi! Chỉ số Dow Jones trong ngày thứ hai xuống hơn 500 điểm, sang ngày thứ ba hồi lại chút đỉnh, nhưng đến thứ tư 17 tháng 9, thị trường chứng khoán xuống hơn 400 điểm nữa khi các nhà đầu tư bắt đầu hoảng hốt bán stock bỏ cho chạy lấy người! Lý do là sau hai công ty Lehman Brothers và Merrill Lynch, đại công ty về đầu tư lớn nhất thế giới là AIG, American

International General, cũng trên đà phá sản vì bị lỗ lỗ quá nặng không còn đủ vốn liếng.

Tuy nhiên với công ty AIG, chính phủ Hoa Kỳ phải nhảy vào cứu nguy. Vì công ty AIG quá lớn, có nhiều chi nhánh trên khắp hoàn cầu và đứng ra bảo đảm cho đủ loại trái phiếu, bảo hiểm cho biết bao các công ty khác. Nếu AIG bị sập tiệm, những liên hệ với các ngân hàng trên toàn cầu và các khế ước bảo hiểm với hàng ngàn công ty khác, cũng như hàng triệu cá nhân sẽ bị ảnh hưởng nặng và không còn ai dám tin ai nữa. Bộ trưởng tài chính Henry Paulson và Chủ tịch Ngân Hàng Trung Ương Ben Bernanke sợ hệ thống tín dụng toàn cầu bị tắc nghẽn nếu AIG sụp nên phải nhảy vào tài trợ 80 tỷ cho công ty AIG. Đây là một hình thức quốc hữu hóa công ty bảo hiểm này vì trên nguyên tắc bây giờ chính phủ Hoa Kỳ là chủ nhân hơn 80% của công ty! Nhưng dù cho chính phủ Hoa Kỳ nhảy vào để coi như mua công ty AIG, tình trạng hoảng sợ trên Wall Street và trên toàn thế hệ thống tài chính và tín dụng toàn cầu đã trở nên quá nặng. Không còn ai dám cho vay nữa, dù giữa các ngân hàng với nhau, các nhà đầu tư trên toàn thế giới thì nhau bán stock, bán trái phiếu, rút tiền ra khỏi các quỹ money market funds vì sợ không được đảm bảo. Nếu tình trạng kéo dài, toàn thế hệ thống ngân hàng và tín dụng trên toàn cầu sẽ hoàn toàn kẹt cứng và kinh tế khắp nơi sẽ lâm vào đại khủng hoảng còn nặng hơn thời kỳ thập niên 30's về trước.

Để lấy lại niềm tin cho các nhà đầu tư và cứu nguy cho hệ thống tín dụng toàn cầu, bộ trưởng tài chính Paulson và Bernanke, chủ tịch Federal Reserve đưa ra chương trình giải quyết tận gốc vấn đề là chính phủ Hoa Kỳ phải mua lại các trái phiếu nợ nhà của các ngân hàng và các công ty đầu tư để giúp cho các ngân hàng và công ty đầu tư không bị cái ách trái phiếu nợ nhà độc hại này quàng vào cổ làm tê liệt hoạt động. Số tiền chính phủ Hoa Kỳ bỏ ra để mua lại các trái phiếu "độc hại" có phóng xạ" làm mọi người xa lánh này là 700 tỷ Mỹ Kim. Một khi các ngân hàng bán đi được các trái phiếu

một ngày một mất giá trị và không ai muốn mua này, khi đó ngân hàng mới dám cho dân chúng và các công ty nhỏ vay tiền làm ăn và kinh tế lúc đó mới chạy đều lại được.

Dĩ nhiên đây là một số tiền lớn lao, làm ngân sách chính phủ Hoa Kỳ còn thâm hụt nặng nề hơn nữa, nên Quốc Hội phải phê chuẩn chấp thuận lúc đó mới có cơ thực hiện được. Điều đảng Dân Chủ đòi hỏi là nếu bỏ tiền ra cứu nguy Wall Street, chính phủ cũng phải giúp cho dân chúng đang bị mất nhà cửa vì giá nhà xuống, không thể chi cứu cho giới tư bản đã giàu có sẵn rồi! Vì thế chương trình giải cứu, bail out, cho Wall Street cũng còn phải có nhiều thay đổi trước khi được Quốc Hội chấp thuận. Điều nguy hiểm là với chính phủ Hoa Kỳ nhảy vào để cứu nguy cho Wall Street, số tiền phải chi tiêu lên đến những con số kinh khủng, trong khi đó ngân sách quốc gia ngày càng thâm thủng.

Mức ngân quỹ thâm thủng cho năm 2008 với tài khoá chấm dứt vào cuối tháng 9 này lên đến 407 tỷ Mỹ kim, nguyên nhân chính do cuộc chiến Iraq cộng thêm với 165 tỷ phát cho dân chúng để kích thích kinh tế. Chương trình kích thích kinh tế phát cho dân đóng thuế 300 hay 600 mỗi người, không đưa đến kết quả mong muốn vì kinh tế vẫn trì trệ. Ước tính cho thâm thủng ngân sách cho năm 2009 sẽ tăng lên đến 482 tỷ Mỹ Kim. Đây là chưa kể đến tiền thả ra cứu nguy cho Wall Street và các công ty đầu tư như vụ Bear Stearns phá sản đem bán cho ngân hàng JP Morgan, chính phủ đảm bảo 20 tỷ Mỹ Kim, tiền tài trợ cho hai công ty Fannie Mae và Freddie Mac là hai công ty mua lại các mortgages nhà cửa bị sập phá sản đến nơi, số tiền lên đến 200 tỷ Mỹ Kim. Rồi tiền cứu nguy cho công ty bảo hiểm AIG là 80 tỷ Mỹ Kim. Bây giờ đến chương trình mua các trái phiếu nợ nhà của Paulson-Bernanke sẽ mất 700 tỷ Mỹ Kim. Như thế nếu phải chi tiêu đủ, chính phủ Hoa Kỳ sẽ thâm thủng thêm lên đến 1000 tỷ Mỹ Kim!

Những con số kinh khủng này cho thấy Hoa Kỳ sắp đến mức giới hạn về chi tiêu. Vì lý do là tiền nợ của

chính phủ Hoa Kỳ đều do các chủ nợ là Trung Hoa, Nhật,

Saudi Arabia và các xứ sản xuất dầu hòa cho vay. Nếu thấy Hoa Kỳ càng ngày càng thâm thủng, vay nợ lên quá mức, khó lòng có ngày trả nổi, các quốc gia trên sẽ đến lúc không dám cho vay nữa. Và lúc đó sẽ là ngày kinh hoàng cho Hoa Kỳ, tiền lãi xuất sẽ lên tối đa, lạm phát sẽ phi mã vì chính phủ sẽ phải in tiền thành giấy lộn để tìm cách xù nợ! Kinh tế sẽ đi vào đại khủng hoảng tức khắc, kéo theo cả toàn cầu. Đây là lý do chính để các quốc gia chủ nợ dù biết đem tiền cho vay là giao trứng cho ác điếu, cũng đành phải bấm bụng thu lượm tiền bạc cho vay tiếp vì nếu không có thế sẽ bị quịt nợ luôn! Ít nhất bây giờ còn được tiền lời do công khổ phiếu Hoa Kỳ đem lại. Hiện nay chính phủ Hoa Kỳ phải trả tiền lời trên số nợ do công khổ phiếu Treasury bonds là 400 tỷ Mỹ Kim một năm!

Hậu quả của ngân sách thâm thủng quá đáng vì chi tiêu do cuộc chiến Iraq và các chương trình cứu nguy cho Wall Street là tiền Mỹ Kim sẽ mất giá thêm và tư thế của Hoa Kỳ về kinh tế sẽ xuống dốc không phanh. Cộng thêm với đe dọa của thâm thủng ngân sách của chính phủ là mức chi tiêu của dân chúng Hoa Kỳ sẽ suy giảm đi nhiều vì giá nhà cửa xuống, stock xuống, thất nghiệp tăng trong khi lạm phát sẽ tăng vì dầu hỏa vẫn còn cao. Mức chi tiêu của người tiêu thụ hiện nay chiếm đến 70% tổng sản lượng nội địa, gross domestic products, nên khi dân giảm chi tiêu, kinh tế sẽ đi vào suy thoái tức khắc.

Vì thế dù nền tư bản của Hoa Kỳ có được tạm thời cứu vãn với chương trình cứu nguy bail out trị giá 700 tỷ Mỹ Kim như đã nói trên, đây cũng chỉ là một sức kéo tạm thời để Wall Street khỏi hụt chân rơi ngay vào vực thẳm, đang mở rộng trông chờ trước mặt. Những động cơ gây ra suy thoái về mọi mặt của Hoa Kỳ vẫn còn đó chưa giải quyết nổi và sẽ còn tiếp tục gây ra những khủng hoảng khác, ngày một nặng nề hơn nữa. Vận nước của Hoa Kỳ khi đã đến lúc suy tàn có lẽ khó lòng hoán

chuyển nổi, dù có cố gắng đến đâu chăng nữa!

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

<http://www.nguyendinhphung.com/>